

” Arviointi antaa luotettavaa tietoa päättäjille, virkamiehille, koulutuksen järjestäjille, etujärjestöille, elinkeino- ja työelämälle ja opiskelijoille siitä, missä ja mihin maailman paras koulutus on menossa.”

Sampo Suihko

Ammattiosaaminen jatkuvan oppimisen reformissa

Sampo Suihko

Koulutusjärjestelmän on taattava kansalaisille vahva yleissivistyksen perusta, jolle erikoistumista voi rakentaa, hyvät oppimisen taidot ja asenteet elämään sekä motivaatio oman osaamisen jatkuvaan kehittämiseen. Jatkuva oppiminen haastaa perinteisen koulutuksen ja perinteiset oppimisympäristöt. Osaamista hankitaan monesta lähteestä, ei ainoastaan muodollisen koulutuksen ja tutkintojen kautta. Uutta osaamista ja taitoja on voitava hankkia kaikissa elämänvaiheissa ja elämäntilanteesta riippumatta.

Ammattiosaamisen asiakaslähtöinen kehittäminen on reformin ytimessä ja jokaisen koulutuksen järjestäjän intressi ja intohimo. Reformin oletuksena on, että osaamisen kysyntä ja tarjonta tulevaisuudessa kohtaavat toisensa täydellisesti. Ympäristön ja sitä muotoilevan osaamisen kehittämisen vuorovaikutuksen tulee siis olla kaikille osapuolille – elinkeino- ja työelämälle, opiskelijoille ja opettajille/ohjaajille – kirkas.

Maailman osaavimman työvoiman kehittämisessä otetaan huomioon palveluvaltaistaminen, digitalisaatio, robotisaatio, automaatio, tekoälyistäminen, yksilöllistäminen, joustavat oppimisen polut, koulutuksen epämuodollistaminen sekä arvojen, asenteiden ja elinkeinorakenteiden muutokset. Ammattiosaamista kehitetään muun muassa seuraavien ammattien taittamiseksi:

uraoperaattori, hallintoalustakehittäjä, etiäislähiavustaja, proteesitulostaja, talkoolobbari, materiaalimallintaja, lähienergia-asentaja, aminohappokokki, digitatuojia, implanttiasentaja, virtuaalisomistaja, haptiikkahuoltaja, logoterapeutti, e-urheilija, turvallisuustalonmies, polttokennokauppias, valhemedian torjuja, kontekstimallintaja, superkykyvalmentaja, tavaran identiteettitarkastaja, kiinteistövalvojamestari, robottirakennusmateriaalisäätäjä, tuulivoimahuoltaja, off-grid-huoltotarkastaja, robottisiirtäjä...

Oletettavasti uusammattien ohella säilyvät ainakin jotkut perinteisen ammattiosaamisen ammatit, kysyntä ratkaisee tarjonnan.

Ammatilliset oppilaitokset ovat hyvää vauhtia muuntumassa osaamiskeskuksiksi, opiskelijoiden ikähaarukka on viitisenkymmentä vuotta, ja osaamistausta vaihtelee tohtorintutkinnosta peruskoulun armoviitosilla jatkoon selvinneeseen itseään vielä hakevaan nuoreen.

Ammattiosaaminen avaa jatkuvan oppimisen reformissa huikeat elinikäisen oppimisen näkymät ja samalla koulutusjärjestelmämme uusiutumisen mittavimmat haasteet: onnistuminen edellyttää opettajankoulutuksen perusteellista uusiutumista, elinkeino- ja työelämän sekä koulutuksen järjestäjien saumatonta arvostavaa vuorovaikutusta, osaamisen ennakoinnista vastaavien näkijöiden kykyä hahmottaa globaalit ja paikalliset muutostarpeet, opiskelijoiden ohjauksen ja tuen tiivistä läsnäoloa sekä ennen muuta kaikenikäisten opiskelijoiden motivaatiota oman elämänsä haltuunottoon ja rakentamiseen.

Koulutusjärjestelmämme kehittymisen keskeinen kantava kulmakivi on jatkuva ja riippumaton arviointi. Arviointi antaa luotettavaa tietoa päättäjille, virkamiehille, koulutuksen järjestäjille, etujärjestöille, elinkeino- ja työelämälle ja opiskelijoille siitä, missä ja mihin maailman paras koulutus on menossa. Ammattiosaamisen kehittymisen ja muuntumisen osalta kehittäväällä arvioinnilla on nyt näytön paikka. Karvin arviointineuvoston yhteydessä toimiva ammatillisen koulutuksen asiantuntijaryhmä on esittänyt reformin arviointiteemoiksi seuraavia:

- entistä henkilökohtaisempien opintopolkujen toteutuminen ja niiden vaikutukset
- pedagoginen toiminta ja sen muuttuminen
- työelämälähtöisyys ja työelämän tarpeisiin vastaaminen
- rahoitusjärjestelmän ja rahoituksen määrän muutosten vaikutukset.

Kehitys kehittyy eikä maailman muuttumista ole mahdollista muuttaa tai isommalti edes säätää. Ihmisen rooli osaajana ja tekijänä keikauttaa ammattiosaamisen tarpeet nopeammin kuin nyt osaamme hahmottaa. Niinpä arviointilistaan tulee vielä lisätä ingressissä nostetut elämänhallintataidot ja yleissivistys – eihän amiosaamista ole tarkoitettu vain työelämän suorittamiseksi?

Tämähän on vain elämää, meille jokaiselle!